

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
за освітньою програмою
«Міжнародні економічні відносини»

на тему: **«МІЖНАРОДНІ ТОРГОВЕЛЬНІ УГОДИ УКРАЇНИ В
КОНТЕКСТІ
РЕАЛІЗАЦІЇ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ»**

Виконавець:

студент ФМЕ, гр. 43М

Швець Артем Вадимович

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Воронова Олена Вікторівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. У сучасному світі міжнародна торгівля стає каталізатором економічного розвитку країн світу, а зовнішньоекономічна діяльність сприяє науково-технічному прогресу через організацію спільних досліджень, обмін технологіями та швидке переобладнання сучасною технікою виробництв і навіть цілих галузей економіки. Проте швидкі темпи економічного зростання за рахунок збільшення відкритості економіки супроводжуються масштабними дисбалансами, які загрожують стабільності та стійкості економічних процесів.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження полягає в аналізі міжнародних торговельних угод України в контексті реалізації її зовнішньоторговельної політики.

Досягнення поставленої мети обумовлене вирішенням таких завдань:

- визначити сутність та особливості міжнародних торговельних угод;
- розглянути сучасні моделі формування міжнародних торговельних угод;
- встановити систему регулювання міжнародних торговельних угод;
- проаналізувати сучасний стан міжнародних торговельних угод України;
- розробити пропозиції щодо вдосконалення системи регулювання міжнародних торговельних угод України у відповідності з вимогами СОТ.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження роботи є міжнародні торговельні угоди. Предметом дослідження являється особливості нормативно-правового регулювання міжнародних торговельних угод.

Методи дослідження. Для вирішення завдань дослідження використано проблемно-цільовий підхід для визначення основних проблем міжнародних торговельних угод, загальнонаукові методи, теоретичні (аналіз, синтез, узагальнення, індукція, дедукція, пояснення, класифікація тощо), а також системний підхід.

Інформаційна база дослідження складається з законодавчих та нормативно-правових актів України; міжнародних Угод; матеріалів Держкомстату України; Міністерства економіки України; періодичних видань; матеріалів зарубіжних та вітчизняних конференцій; монографій та наукових публікацій зарубіжних і вітчизняних вчених; інформації мережі Інтернет; результатів власних досліджень автора.

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами виконання кваліфікаційної роботи опубліковано статтю «СУЧАСНІ ТИПИ ТА МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ УГОД» // Світова економіка та міжнародні економічні відносини. - № 13. - Одеса: ОНЕУ, 2023 та тези «УНІФІКАЦІЯ ПРАВИЛ УКЛАДАННЯ МІЖНАРОДНИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ УГОД» // Збірник наукових праць кафедри міжнародних економічних відносин ОНЕУ «Світова економіка та міжнародні економічні відносини». № 3. - Одеса: ОНЕУ, 2023.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (39 найменувань). Загальний обсяг

роботи становить 74 сторінки. Основний зміст викладено на 71 сторінці. Робота містить 6 таблиць, 14 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні основи дослідження сутності міжнародних торговельних угод»* було досліджено основні поняття та особливості міжнародних торговельних угод. Визначено сучасні типи та моделі формування торговельних угод та їх регулювання.

У другому розділі *«Аналіз сучасного стану міжнародних торговельних угод України»* було розглянуто загальну характеристику економіки України як суб'єкта зовнішньоторговельної політики. Проаналізовано реалізацію міжнародних торговельних угод між країнами світу та Україною. Виділено правові аспекти реалізації відповідних угод та їх можливі ризики для країни.

У третьому розділі *«Пропозиції щодо вдосконалення системи регулювання міжнародних торговельних угод України у відповідності з вимогами СОТ»* були надані рекомендації які можна застосувати, задля удосконалення економічного регулювання зовнішньої торгівлі України. Виділено основні напрями удосконалення міжнародної співпраці України у межах угод про вільну торгівлю.

ВИСНОВКИ

Таким чином, після проведення в кваліфікаційній роботі дослідження міжнародних торговельних угод України та реалізації зовнішньої торговельної політики можна дійти наступних висновків.

1. Правовою формою проведення міжнародних торговельних операцій є міжнародна торгова угода, під якою розуміється договір між двома чи декількома контрагентами, що знаходяться в різних країнах, з постачання визначеної кількості і якості товарних одиниць, надання послуг, обміну науково-технічними знаннями, оренди.
2. У країнах із ринковою економікою системи інформаційного обслуговування учасників міжнародної торгівлі створюються на базі інформаційно-консультативних служб державного та приватного типу. Дані фірми зосереджують свою увагу головним чином на наданні широкого спектра послуг з дослідження кон'юнктури ринку, аналізу фінансової діяльності, навчання кадрів, інших довідкових даних.
3. Міжнародні торговельні операції розглядають як дії, які мають спрямовуватися на те, щоб організувати, проводити та регулювати процеси пов'язані із обміном такими елементами як товари, послуги, продукція інтелектуальної праці між двома або декількома контрагентами різноманітних держав.
4. Практика міжнародної торгівлі характеризується значним ступенем правової уніфікації, метою якої є скорочення юридичних перешкод у міжнародній торгівлі шляхом розробки і застосування міжнародно-правових документів, прийнятих на

міждержавному рівні. Це стосується насамперед міжнародних договорів купівлі-продажу товарів.

5. Світова організація торгівлі (СОТ), створена в 1995 році, замінила собою Генеральну угоду з тарифів і торгівлі (ГАТТ) як єдиний міжнародний орган, який займається глобальними правилами торгівлі між державами. Вона не є спеціалізованою установою, але в ній існують механізми та практика співпраці з Організацією Об'єднаних Націй.
6. Ключовими для визначення взаємодії між міжнародними договорами та законами України є Конституція України (ч.2 ст.9) та Закон України "Про міжнародні договори України" (ч.2 ст.19). Згідно з цими документами, чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства. У разі суперечності міжнародних договорів та законів України, пріоритет має норма міжнародного договору. Однак, пріоритет над законами можуть мати лише ті міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.
7. Взаємодія між міжнародними договорами та законами України регулюється Конституцією України та Законом України "Про міжнародні договори України". При суперечності міжнародних договорів та законів України, пріоритет має норма міжнародного договору, який має згоду на обов'язковість надану Верховною Радою України. Суди України можуть застосовувати міжнародні договори як критерії оцінки законності законів та інших правових актів, а Конституція України передбачає можливість перегляду конституційності законів та інших правових актів відповідно до міжнародних договорів, які були ратифіковані Україною.
8. Проблема взаємодії між міжнародними договорами та законами України є довгостроковою та має привертати увагу теоретиків міжнародного права. В Україні ця проблема ускладнюється відсутністю конституційних положень та законів, які б закріплювали офіційну класифікацію законів та їх співвідношення з міжнародно-правовими актами. Це може призвести до суперечностей між законами та міжнародними договорами.
9. Україна має розвинену економіку з великим потенціалом для зовнішньоторговельних відносин та експорту. Країна активно співпрацює з міжнародними організаціями та прагне залучати іноземні інвестиції шляхом створення сприятливих умов для бізнесу та інвесторів. Україна здійснює реформи, спрямовані на підвищення конкурентоспроможності своєї економіки та відповідність міжнародним стандартам. Однак, країна стикається з рядом торговельних бар'єрів та обмежень, які ускладнюють її доступ до іноземних ринків. Незважаючи на це, Україна продовжує розвивати свою зовнішньоторговельну політику та прагне забезпечити стабільний економічний розвиток нації.
10. Україна продовжує розвивати свої зовнішньоекономічні відносини з партнерами з усього світу. За минулий рік, було підписано та реалізовано декілька важливих торговельних угод, зокрема з Європейським Союзом, Китайською Народною Республікою, Туреччиною, Канадою та Ізраїлем. Обсяг торгівлі з цими країнами відрізняється, але загалом можна побачити позитивну динаміку у торговельному

балансі з країнами, такими як Канада та Ізраїль. Однак, є проблемні аспекти, наприклад, негативний торговельний баланс з більшістю країн-партнерів. Загалом, потенціал для подальшого розвитку зовнішньої торгівлі України залишається значним, але для досягнення успіху необхідно подолати багато викликів, таких як корупція, політична нестабільність та інші проблеми.

11. Україна посідає невисокі позиції в рейтингах за індексом залучення до міжнародної торгівлі. За Індексом глобальної конкурентоспроможності Україна в 2019 році посіла лише 95 місце з 141 країни. Україні необхідно провести реформи для боротьби з корупцією, бюрократією та покращення інституційного середовища, що дасть зростання конкурентоспроможності. Також потрібно послабити бар'єри на зовнішньому ринку, реформувати фінансову систему та збільшити витрати на інновації. Це допоможе зайняти більш високі позиції за глобальними індексами.
12. Провівши детальний аналіз реалізації торговельних угод з ЄС ми можемо стверджувати, що торговельні угоди з ЄС виконуються - ЄС є найбільшим торговельним партнером України. Проте експорт до ЄС базується переважно на сировині і напівфабрикатах, а імпорт - на виробничих активах. Це свідчить про низьку ефективність торговельних угод. Для того, щоб угоди були ефективнішими, Україні потрібно налагодити експорт високотехнологічної продукції та послуг та обмежити експорт сировини. Відходячи від ЄС, також корисно розвивати співпрацю з країнами Азії, що стрімко розвиваються (Китай, Індія тощо). Це дозволить Україні підвищити додану вартість своєї продукції та незалежність від імпорту виробничих активів.
13. Загалом, обсяг зовнішньої торгівлі України з різними країнами-партнерами значно відрізняється, а також має різну структуру торгівлі та динаміку зміни торговельного балансу. Більшість угод мають негативний торговельний баланс для України, але є винятки, такі як угода про зону вільної торгівлі між Україною та Канадою та угода про зону вільної торгівлі між Україною та Ізраїлем.
14. Правові аспекти реалізації міжнародних торговельних угод в цьому контексті включають встановлення стандартів і правил, що визначають права та обов'язки учасників міжнародної торгівлі щодо інтелектуальної власності. Такі правила можуть бути встановлені в рамках багатосторонніх угод, таких як Угода про торгові аспекти прав інтелектуальної власності (TRIPS), або в двосторонніх угодах між країнами.
15. Міжнародні торговельні угоди можуть мати вплив на стан довкілля та здоров'я населення. Це може вимагати проведення екологічних заходів та забезпечення виконання стандартів екологічної безпеки. Успішна реалізація міжнародних торговельних угод вимагає не лише здійснення правової експертизи та виконання умов угоди, але й урахування різних ризиків, які можуть вплинути на діяльність України та її партнерів. Для зменшення цих ризиків, необхідно проводити комплексну аналітику та розробку стратегії дій з урахуванням економічних, політичних, технологічних, соціальних та екологічних чинників.
16. Правові ризики пов'язані з реалізацією міжнародних торговельних угод можуть мати значний вплив на економіку та зовнішньополітичну діяльність України. Для зменшення цих ризиків, важливо забезпечити ефективну юридичну

експертизу, готовність до виконання зобов'язань та контроль за їх виконанням, а також забезпечити розвиток соціальної та екологічної політики, яка враховує вимоги міжнародних торговельних угод.

17. З моменту приєднання України до Світової організації торгівлі (СОТ), членство в цій організації більшою мірою розглядалося в контексті виконання взятих на себе зобов'язань, а не можливостей, створених цією організацією. Водночас досвід інших країн засвідчує їх прагнення використання інституційних можливостей, створених цією організацією для реалізації власних інтересів.
18. Міжнародна торгівля безпосередньо впливає на економіку України та її розвиток. З одного боку, розширення ринків та збільшення торговельних обсягів може сприяти зростанню експорту, привабленню іноземних інвестицій та підвищенню життєвого рівня населення. Міжнародна конкуренція може спричинити зменшення попиту на місцеві товари та послуги, що може негативно вплинути на розвиток певних галузей економіки. Крім того, залежність від імпорту може призвести до зниження конкурентоспроможності місцевих підприємств та збільшення зовнішньої заборгованості.
19. Для того, щоб вирішити наведені проблеми пропонуємо наступні напрями удосконалення зовнішньої торгівлі, які пов'язані із: узгодженням відповідних нормативно-правових документів, які б дозволили б спростити діяльність суб'єктів господарювання, які орієнтують її на зовнішній ринок. підвищенням вартості ввезення імпортованих продуктів, які мають вітчизняні альтернативи на території нашої країни. підвищенням рівня конкурентоспроможності вітчизняних продуктів за допомогою того, що вкладають капітал та впроваджують сучасні інноваційні розробки, які б дозволили зменшити рівень матеріаломісткості товарів у галузях, які є найбільш пріоритетними.
20. Для досягнення стійкого розвитку економіки України в умовах міжнародної торгівлі необхідно реалізовувати активну зовнішньоекономічну політику, спрямовану на збільшення обсягів експорту та диверсифікацію економіки. Крім того, уряд повинен забезпечувати підтримку місцевих підприємств та розвиток вітчизняних технологій з метою зменшення залежності від імпорту та підвищення конкурентоспроможності. Важливо також створювати належні умови для привабливості іноземних інвестицій в Україну з метою збільшення обсягів виробництва та зменшення безробіття.

АНОТАЦІЯ

Швець А.В. «Міжнародні торговельні угоди України в контексті реалізації зовнішньої торговельної політики».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» за освітньою програмою «Міжнародні економічні відносини». - Одеський національний економічний університет. - Одеса, 2023 р.

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є міжнародні торговельні угоди.

У роботі розглядаються теоретичні засади аналізу сутності міжнародних торговельних угод. Встановлена сутність та особливості міжнародних торговельних угод. Визначенні сучасні моделі

формування міжнародних торговельних угод. Основні методи сучасного стану міжнародних торговельних угод.

Охарактеризовано сучасний стан міжнародних торговельних угод. Встановлено характеристику економіки України як суб'єкта зовнішньоторговельної політики. Проаналізовано реалізацію торговельних угод між Україною та країнами світу та визначено правові аспекти реалізації міжнародних угод та їх ризики для країни.

Запропоновано напрями вдосконалення регулювання міжнародної торгівлі України відповідно вимогам СОТ.

Ключові слова: міжнародні торговельні угоди, СОТ, зовнішня торговельна політика.

ANNOTATION

Shvets A.V. "International trade agreements of Ukraine in the context of the implementation of foreign trade policy".

Qualification work for obtaining a bachelor's degree in the specialty 292 "International Economic Relations" under the educational program "International Economic Relations". - Odesa National University of Economics. - Odesa, 2023

The bachelor's qualification work consists of three sections. The object of research is foreign trade policy. The paper examines the theoretical foundations of the analysis of the essence of international trade agreements. The essence and features of international trade agreements are established. Definition of modern models of formation of international trade agreements. Basic methods of the current state of international trade agreements.

The current state of international trade agreements is characterized. The characterization of the Ukrainian economy as a subject of foreign trade policy is established. The implementation of trade agreements between Ukraine and countries of the world is analyzed, and the legal aspects of the implementation of international agreements and their risks for the country are determined.

Directions for improving the regulation of Ukraine's international trade in accordance with WTO requirements are proposed.

Keywords: international trade agreements, WTO, foreign trade policy.